

LØSNINGER, EKSAMEN I MATEMATIKK 3, 7. APRIL 2017

Oppgave 1

(a) En normalvektor til S i P :

$$\begin{aligned} -\frac{\partial f}{\partial x} \vec{i} - \frac{\partial f}{\partial y} \vec{j} + \vec{k} &= -\frac{(x^2 + 2y^2) \cdot y^2 - xy^2 \cdot 2x}{(x^2 + 2y^2)^2} \vec{i} - \frac{(x^2 + 2y^2) \cdot 2xy - xy^2 \cdot 4y}{(x^2 + 2y^2)^2} \vec{j} + \vec{k} = \\ &= -\frac{y^2(2y^2 - x^2)}{(x^2 + 2y^2)^2} \vec{i} - \frac{2x^3y}{(x^2 + 2y^2)^2} \vec{j} + \vec{k} = \underline{\underline{-\frac{28}{81} \vec{i} - \frac{4}{81} \vec{j} + \vec{k}}} \end{aligned}$$

(b) En likning for tangentplanet til S i P .

$$\underline{\underline{-\frac{28}{81}(x-1) - \frac{4}{81}(y-2) + z - \frac{4}{9} = 0}} \quad \text{dvs.:} \quad \underline{\underline{z = \frac{4}{81}(7x + y)}}$$

(c) Lineærapprosimasjonen til endringen Δf i $f(x, y, z)$ ved flytting fra $(x, y) = (1, 2)$ til $(x, y) = (1 + \Delta x, 2 + \Delta y)$ er lik Δz for tangentplanfunksjonen:

$$\Delta z = \frac{4}{81}(7(1 + \Delta x) + (2 + \Delta y)) - \frac{4}{81}(7 \cdot 1 + 2) = \underline{\underline{\frac{4}{81}(7\Delta x + \Delta y)}}$$

Oppgave 2

De to sirklene skjærer hverandre i origo og i et punkt til på linja $y = x$, så integralet må settes opp som en sum av to deler, en del for $0 \leq \theta \leq \pi/4$ og en annen del for $\pi/4 \leq \theta \leq \pi/2$. Sirkellikningene i polarkoordinater er: $(x-1)^2 + y^2 = 1 \Leftrightarrow r = 2 \cos \theta$, og $x^2 + (y-1)^2 = 1 \Leftrightarrow r = 2 \sin \theta$. Dermed får vi:

$$\iint_D (x^2 + y^2) dA = \int_0^{\pi/4} \int_0^{2 \sin \theta} r^3 dr d\theta + \int_{\pi/4}^{\pi/2} \int_0^{2 \cos \theta} r^3 dr d\theta$$

som videre er lik:

$$\begin{aligned} &\int_0^{\pi/4} \left[\frac{1}{4} r^4 \right]_0^{2 \sin \theta} d\theta + \int_{\pi/4}^{\pi/2} \left[\frac{1}{4} r^4 \right]_0^{2 \cos \theta} d\theta = \\ &= \frac{1}{4} \left(\int_0^{\pi/4} 16 \sin^4 \theta d\theta + \int_{\pi/4}^{\pi/2} 16 \cos^4 \theta d\theta \right) = \\ &= 4 \left(\int_0^{\pi/4} \sin^4 \theta d\theta + \int_{\pi/4}^{\pi/2} \cos^4 \theta d\theta \right) = \dots = \\ &= 4 \left(\int_0^{\pi/4} \frac{1}{8} (3 - 4 \cos 2\theta + \cos 4\theta) d\theta + \int_{\pi/4}^{\pi/2} \frac{1}{8} (3 + 4 \cos 2\theta + \cos 4\theta) d\theta \right) = \end{aligned}$$

$$= \frac{1}{2} \left(\left[3\theta - 2 \sin 2\theta + \frac{1}{4} \sin 4\theta \right]_0^{\pi/4} + \left[3\theta + 2 \sin 2\theta + \frac{1}{4} \sin 4\theta \right]_{\pi/4}^{\pi/2} \right) = \dots = \underline{\underline{\frac{3}{4} \pi - 2.}}$$

Oppgave 3

Vi finner først kulelikningen i kulekoordinater: $(x-1)^2 + y^2 + z^2 = 1 \Leftrightarrow \rho = 2 \sin \phi \cos \theta$. Kula ligger på den "x-positive" siden av yz -planet, så θ må begrenses til $-\pi/2 \leq \theta \leq \pi/2$ (evt. $0 \leq \theta \leq \pi/2$ og $3\pi/2 \leq \theta \leq 2\pi$), og vi får:

$$\iiint_T (x^2 + y^2 + z^2) dV = \underline{\underline{\int_{-\pi/2}^{\pi/2} \int_0^{\pi} \int_0^{2 \sin \phi \cos \theta} \rho^4 \sin \phi d\rho d\phi d\theta.}}$$

Oppgave 4

Nei, det fins ingen slik funksjon f , fordi feltet er ikke curl-fritt, og dermed heller ikke konservativt i \mathbf{R}^3 :

$$\nabla \times (xy \vec{i} + yz \vec{j} + xz \vec{k}) = \dots = -y \vec{i} - z \vec{j} - x \vec{k}.$$

Oppgave 5

(a) $\text{curl}(\vec{F}) = \nabla \times (xy \vec{i} + yz \vec{j} + xz \vec{k}) = \dots = \underline{\underline{-y \vec{i} - z \vec{j} - x \vec{k}}}$,
og $\text{div}(\vec{F}) = \nabla \cdot (xy \vec{i} + yz \vec{j} + xz \vec{k}) = \underline{\underline{y + z + x}}$.

(b) $\int_{C_1} \vec{F} \cdot d\vec{r} = \int_0^2 \vec{F}(\vec{r}_1(t)) \cdot \vec{r}_1'(t) dt =$
 $= \int_0^2 (t^2 \cdot t^3 \vec{i} + t^3 \cdot t^4 \vec{j} + t^2 \cdot t^4 \vec{k}) \cdot (2t \vec{i} + 3t^2 \vec{j} + 4t^3 \vec{k}) dt =$
 $= \int_0^2 (2t^6 + 3t^9 + 4t^9) dt = \int_0^2 (2t^6 + 7t^9) dt = \frac{2 \cdot 2^7}{7} + \frac{7 \cdot 2^{10}}{10} = \underline{\underline{\frac{26368}{35}}}.$

$$\int_{C_2} \vec{F} \cdot d\vec{r} = \int_0^4 \vec{F}(\vec{r}_2(t)) \cdot \vec{r}_2'(t) dt =$$

$$= \int_0^4 ((4-t)(8-2t) \vec{i} + (8-2t)(16-4t) \vec{j} + (4-t)(16-4t) \vec{k}) \cdot (-\vec{i} - 2\vec{j} - 4\vec{k}) dt =$$

$$= \int_0^4 (-(32 - 16t + 2t^2) - 2(128 - 64t + 8t^2) - 4(64 - 32t + 4t^2)) dt =$$

$$= -17 \int_0^4 (32 - 16t + 2t^2) dt = -17 \cdot (32 \cdot 4 - 8 \cdot 4^2 + \frac{2}{3} \cdot 4^3) = \underline{\underline{-\frac{2176}{3}}}.$$

(c) $\int_C \vec{F} \cdot d\vec{r} = \int_{C_1} \vec{F} \cdot d\vec{r} + \int_{C_2} \vec{F} \cdot d\vec{r} = \frac{26368}{35} - \frac{2176}{3} = \dots = \underline{\underline{\frac{2944}{105}}}.$

Oppgave 6

(a) S_1 er grafen til $z = 2x + 3y$, $x^2 + y^2 \leq 3$, så vi parametriserer den med $\vec{r}(x, y) = x\vec{i} + y\vec{j} + (2x + 3y)\vec{k}$, som gir $\frac{\partial \vec{r}}{\partial x} \times \frac{\partial \vec{r}}{\partial y} = -2\vec{i} - 3\vec{j} + \vec{k}$, og dermed:

$$\begin{aligned}\iint_{S_1} \vec{F} \cdot \vec{n} \, dS &= \iint_{(S_1)_{xy}} \vec{F}(x, y, 2x + 3y) \cdot \frac{\partial \vec{r}}{\partial x} \times \frac{\partial \vec{r}}{\partial y} \, dx \, dy = \\ &= \iint_{(S_1)_{xy}} (2xy\vec{i} - y^2\vec{j}) \cdot (-2\vec{i} - 3\vec{j} + \vec{k}) \, dx \, dy = \\ &= \iint_{(S_1)_{xy}} (-4xy + 3y^2) \, dx \, dy = \int_0^{2\pi} \int_0^3 (-4r^2 \cos \theta \sin \theta + 3r^2 \sin^2 \theta) r \, dr \, d\theta = \\ &= -4 \int_0^{2\pi} \cos \theta \sin \theta \, d\theta \cdot \int_0^3 r^3 \, dr + 3 \int_0^{2\pi} \sin^2 \theta \, d\theta \cdot \int_0^3 r^3 \, dr = \\ &= -4 \int_0^{2\pi} \frac{1}{2} \sin 2\theta \, d\theta \cdot \frac{3^4}{4} + 3 \int_0^{2\pi} \frac{1}{2} (1 - \cos 2\theta) \, d\theta \cdot \frac{3^4}{4} = \\ &= 0 + 3 \cdot \frac{81}{4} \left[\frac{1}{2} (\theta - \frac{1}{2} \sin 2\theta) \right]_0^{2\pi} = \underline{\underline{\frac{243}{4}\pi}}.\end{aligned}$$

(b) \vec{F} er divergensfritt i hele \mathbf{R}^3 , så iflg. Divergensteoremet er den samlede fluksen ut fra T 0, slik at

$$\iint_{S_2} \vec{F} \cdot \vec{n} \, dS = 0 - \iint_{S_1} \vec{F} \cdot \vec{n} \, dS = \underline{\underline{-\frac{243}{4}\pi}}.$$